

Goran Grgec

Referalni centar za bioetiku u jugoistočnoj Europi, Krčka 1, HR–10000 Zagreb
ggrgec@gmail.com

Pola stoljeća Hrvatskog filozofskog društva kao istraživački izazov

Sažetak

Nakon pola stoljeća djelovanja Hrvatskog filozofskog društva (HFD) nameće se potreba za sustavnim istraživanjem povijesti Društva. Takvo istraživanje trebalo bi se odvijati na tri razine: faktografskoj, kontekstualnoj i konceptualnoj. S obzirom na to da se planirano istraživanje nalazi u početnoj fazi, u ovom članku zadržat ćemo se na faktografskoj razini i pokušati na pregledan način podsjetiti na ključne momente u polustoljetnom djelovanju društva. Članak smo strukturirali na sljedeći način:

- osnivanje i organizacijsko funkcioniranje HFD-a;
- projekt Praxis (časopis Praxis i Korčulanska ljetna škola);
- projekt Filozofska istraživanja;
- projekt bioetičke suradnje u jugoistočnoj Europi;
- stalne manifestacije (Dani Frane Petrića, Lošinjski dani bioetike i dr.);
- godišnji simpoziji HFD-a;
- nakladnička djelatnost;
- nastava filozofske grupe predmeta u srednjim školama;
- međunarodna suradnja HFD-a.

Ključne riječi

Hrvatsko filozofsko društvo, Praxis, Filozofska istraživanja, Dani Frane Petrića, bioetika, Metodički ogledi, nastava filozofije

Uvod

Nakon pola stoljeća djelovanja Hrvatskog filozofskog društva (1957.–2007.) nameće se potreba za sustavnim istraživanjem njegove povijesti, tj. za utvrđivanjem činjeničnog stanja, te za cjelovitim sagledavanjem i vrednovanjem institucionalnog doprinosa Društva razvoju filozofske misli, ali i njegovoj ulozi u javnom i kulturnom životu uopće. Takvo istraživanje trebalo bi se odvijati na tri razine: faktografskoj, kontekstualnoj i konceptualnoj. Na *faktografskoj razini* potrebno je što preciznije i što objektivnije navesti sve aktivnosti društva u proteklom periodu. Pojedine aktivnosti treba promatrati u *kontekstu* filozofskih ideja i društvenih odnosa u kojima su nastale (posebno se ta potreba u današnje vrijeme odnosi na korektno vrednovanje i pozicioniranje aktivnosti Praxis-grupe). Na *konceptualnoj razini* potrebno je istražiti koliko je djelovanje Društva i njegovih članova utjecalo na razvoj filozofske misli kod nas i u svijetu, te koliko je i kako djelovalo na razvoj društva i kulture.

Planirano istraživanje nalazi u početnoj fazi, te ćemo se u ovom članku zadržati na faktografskoj razini i pokušati na pregledan način podsjetiti na ključne momente u polustoljetnom djelovanju društva. Umjesto zaključka ukazat ćemo na daljnje smjerove istraživanja na naredne dvije razine.

Hrvatsko filozofsko društvo se kroz pedeset godina uspjelo održati kao središnje mjesto filozofskih aktivnosti u Hrvatskoj te se, projektima koji su rađeni unutar i uz poticaj Društva, filozofija u Hrvatskoj ravnopravno uključila u tokove svjetske filozofije. To mjesto, uz uspone i padove, zadržala je od projekta *Praxis* do danas. Svojim aktivnostima – simpozijima, izdavačkom djelatnošću, institucionalnim kontaktima itd. – HFD je utjecalo i do danas utječe na razvoj filozofije u susjednim zemljama.

Ovaj članak je prvi pokušaj da se na jednom mjestu pobroje sve aktivnosti Društva kroz pedeset godina (publikacije, skupovi, projekti, itd.). Prva odluka koju smo morali donijeti odnosila se na način prikaza građe. Prvo pitanje bilo je hoćemo li cijelu izdavačku djelatnost Društva koncentrirati na jednom mjestu, a zatim na isti način sve simpozije, te međunarodnu djelatnost društva. U tom bi se slučaju projekt *Praxis*, primjerice, našao razdijeljen u nekoliko cjelina, što nam se nije učinilo prikladnim. Zbog toga smo se odlučili tri velika projekta Društva izdvojiti kao posebne cjeline, a ostatak aktivnosti svrstati po tipu djelatnosti.

Članak smo podijelili na nekoliko većih cjelina koje prate razvojni put Društva. Na prvom je mjestu osnivanje i organizacijsko funkcioniranje društva do danas. Zatim dolaze tri najveća projekta: projekt *Praxis*, projekt *Filozofska istraživanja* i projekt bioetičke suradnje u jugoistočnoj Europi. Slijede stalne manifestacije i godišnji simpoziji u organizaciji Društva, nakladnička djelatnost, nastava filozofske grupe predmeta u srednjim školama, te međunarodna suradnja. Djelatnosti društva nužno se prepliću, pa se tako, primjerice, međunarodna suradnja i pored zasebnog poglavlja nalazi još i u poglavljima o organizacijskom funkcioniranju Društva, sva tri velika projekta, stalnim manifestacijama i časopisima.

Iako je svaki odabir podataka sam po sebi već interpretacija, postavili smo si za cilj da što neutralnije iznesemo prikazanu građu, a da usporedbe, analize, vrednovanja i procjene utjecaja i značenja pojedinih segmenata ostavimo za kontekstualnu i konceptualnu razinu istraživanja. U ovom radu cilj nam je da svatko tko se zainteresira za rad Hrvatskog filozofskog društva dobije osnovni uvid u aktivnosti Društva od osnutka do danas.

Osnivanje i organizacijsko funkcioniranje društva

Hrvatsko filozofsko društvo je osnovano u Zagrebu 8. prosinca 1957., a Državni sekretarijat za unutrašnje poslove Narodne republike Hrvatske odobrio je njegovo osnivanje i rad svojim rješenjem od 3. travnja 1958.

»U uvodnoj riječi na Osnivačkoj skupštini prof. dr. Vladimir Filipović iznio je razloge osnivanja Hrvatskog filozofskog društva, koje je zapravo posljednje u redu društava pojedinih republika te formulirao osnovne zadatke društva: 1) Produbljivanje i širenje filozofske misli u našoj republici, 2) Pomoć nastavnicima filozofije na srednjim školama, povezivanje rada s drugim filozofskim društvima u zemlji, a preko Jugoslavenskog udruženja za filozofiju i sociologiju i s inozemnim društvima i 3) Iznio je prijedlog za osnivanje časopisa s napomenom da uslijed nedostatka financijskih sredstava izdavanje časopisa za sada ne dolazi u obzir.«¹

Na Osnivačkoj skupštini izabrani su Upravni i Nadzorni odbor te prihvaćena Pravila HFD-a.

Upravni odbor radio je u sastavu:

- sveuč. prof. dr. Vladimir Filipović – predsjednik (Filozofski seminar),
- prof. Rudolf Bernardić – potpredsjednik (Zavod za unapređenje nastave),

- asistent dr. Gajo Petrović – tajnik (Filozofski seminar),
- prof. Boris Kalin – blagajnik (Klasična gimnazija),
- prof. Hugo Rehniger (IX. gimnazija),
- prof. Ante Marušić (IV. gimnazija),
- prof. Stanko Bošnjak (Viša radnička škola),
- prof. Mane Trbojević (Historijski arhiv Centralnog komiteta Saveza komunista Hrvatske), jednoglasno kooptiran u Upravni odbor na sastanku 29. ožujka 1958.²

Nadzorni odbor je, na Osnivačkoj skupštini, izabran u sastavu:

- prof. dr. Marija Brida (V. gimnazija),
- prof. Duško Žubrinčić (Viša radnička škola),
- prof. Vjekoslav Mikecin (Radio Zagreb).³

Na sastanku Upravnog odbora 5. travnja 1958. odlučeno je da se primaju u članstvo svi koji su već popunili privremene upisnice te da će pristupnice s pozivom za učlanjenje biti poslane svim nastavnicima filozofije, kao i istaknutim društvenim i javnim radnicima koji su bili pozvani na osnivačku skupštinu.⁴

Uz dopis Jugoslavenskom udruženju filozofa 23. listopada 1958. priložen je popis 65 članova Društva, koji su platili članarinu za 1958. godinu, a do prve redovne godišnje skupštine Upravni je odbor primio u Društvo 89 članova. 65 od njih diplomirali su filozofiju kao prvi glavni predmet, a 12 kao drugi glavni predmet; 5 članova diplomiralo je filozofiju kao pomoćni predmet, dok ih 7 nije studiralo filozofiju, ali su se njome aktivno bavili ili su se za nju zanimali. Od 89 članova društva 50 je živjelo u Zagrebu, dok je od ostalih 39 članova u Splitu živjelo njih pet, a u Rijeci četiri.⁵

Od osnutka do danas Društvo je zadržalo svoju osnovnu organizacijsku strukturu (Skupština, Upravni odbor, Nadzorni odbor). Kroz pedeset godina redovito su se svake godine održavale godišnje skupštine HFD-a, a predsjednici su u većini slučajeva odradili po jedan dvogodišnji mandat. Održano je, uz osnivačku, 49 redovnih i tri izvanredne skupštine društva. 23 člana obnašala su funkciju predsjednika. Vladimir Filipović bio je biran za predsjednika u tri dvogodišnja mandata (1957., 1961. i 1975.), a Branko Bošnjak biran je dva puta (1964. i 1978.), kao i Vanja Sutlić (1968. i 1977.) Od Osnivačke skupštine do danas uz godišnje skupštine redovito su se (uz dva izuzetka) održavali filozofski simpoziji.

Upravni odbori koordinirali su rad društva između skupština i sastajali se uglavnom od pet do devet puta godišnje (ekstremi su dva i dvanaest puta).

1
Zapisnik Osnivačke skupštine Hrvatskog filozofskog društva, 6. 12. 1957.

2
Zapisnik Upravnog odbora Hrvatskog filozofskog društva, 29. 3. 1958., točka 1.

3
Zapisnik Osnivačke skupštine Hrvatskog filozofskog društva, 6. 12. 1957.

4
Zapisnik Upravnog odbora Hrvatskog filozofskog društva, 5. 4. 1958., točka 2.

5
Izveštaj tajnika Hrvatskog filozofskog društva datiran s 2. 12. 1958., a priraden za Godišnju skupštinu Društva održanu 6. 12. 1958.

Ovdje navodimo karakteristične teme i zadatke rada Upravnog odbora od osnivanja do danas:

- formuliranje godišnjih planova rada,
- primanje novih članova,
- osnivanje sekcija i odbora Društva,
- pokretanje novih projekata Društva,
- izdavačka djelatnost (odluke o osnivanju časopisa i biblioteka, izbor glavnih urednika i članova redakcije, odobravanje programskih koncepcija, praćenje rada)
- organiziranje simpozija i konferencija (odabir teme, izbor organizacijskih i programskih odbora, organizacijski poslovi, izvedba)
- organiziranje predavanja i tribina sa sudjelovanjem domaćih i stranih filozofa,
- organiziranje seminara za nastavnike filozofije i drugi oblici brige za srednjoškolsku nastavu filozofske grupe predmeta,
- međurepublička filozofska suradnja, kontakti s udruženjima filozofa u drugim jugoslavenskim republikama i Jugoslavenskim udruženjem za filozofiju, odlazak na njihove stručne skupove i kongrese,
- međunarodna filozofska suradnja (organiziranje međunarodnih skupova, sudjelovanje na inozemnim kongresima i uspostavljanje suradnje s inozemnim udruženjima za filozofiju).
- briga za materijalno osiguranje djelatnosti Društva (financije, prostorije, oprema),
- kontakti s državnim i drugim institucijama, radi osiguranja normalnog odvijanja programa.

Broj članova društva u pravilu je rastao. Ovdje navodimo podatke za nekoliko godina:

Godina	1958.	1959.	1961.	1964.	1967.	1978.	1982.	1990.	1997.	2006.
Broj članova	85	108	136	159	195	214	247	324	330	315

Aktivnosti i organizacijsko funkcioniranje društva prikazali smo grafički pomoću tri vremenske tablice koje donosimo na kraju teksta (podaci u tablicama zaključeni su s 31. prosinca 2007.):

- *tablica I.* prikazuje sve skupštine Društva, mandate predsjednika i tajnika Društva, te važnije datume i događaje u povijesti Društva,
- *tablica II.* daje pregled stalnih manifestacija Društva,
- *tablica III.* daje pregled izdavanja časopisa i nizova.

Projekt *Praxis*

Prvi veliki projekt Hrvatskog filozofskog društva bio je projekt *Praxis*, čiju je okosnicu predstavljao istoimeni časopis, a drugu važnu sastavnicu međunarodna konferencija *Korčulanska ljetna škola*. Radi se, dakle, o jedinstvenom filozofskom, znanstvenom, političkom, kulturnom i nakladničkom projektu koji je kroz desetak godina znatno utjecao na filozofski, kulturni i politički život tadašnje Jugoslavije, te u svoj rad uključio neka od najpoznatijih svjetskih imena marksističke i građanske filozofije.

O koncepciji časopisa *Praxis*, a time i čitavog projekta, najbolje govori uvodnik prvog broja časopisa, koji je, pod naslovom »Čemu Praxis«, napisao Gajo Petrović. Ovdje navodimo nekoliko kraćih odlomaka:

»Uspriko preobilju časopisa čini nam se da nemamo takav kakav mi želimo: filozofski časopis koji nije usko 'stručan', filozofski časopis koji nije samo filozofski, nego raspravlja i o aktualnim problemima jugoslavenskog socijalizma i suvremenog svijeta i čovjeka.«

»Jedan od osnovnih izvora neuspjeha i deformacija socijalističke teorije i prakse u toku posljednjih decenija treba tražiti baš u previdanju 'filozofske dimenzije' Marxove misli, u otvorenom ili prikrivenom negiranju njene humanističke biti.«

»Želimo filozofski časopis u onom smislu u kojem je filozofija misao revolucije: nepošteditna kritika svega postojećega, humanistička vizija doista ljudskog svijeta i nadahnjujuća snaga revolucionarnog djelovanja.«

»Pitanja o kojima želimo raspravljati prelaze okvire filozofije kao struke. To su pitanja u kojima se susreću filozofija, nauka, umjetnost i društveno djelovanje, pitanja koja se ne tiču samo ovog ili onog fragmenta čovjeka, ni samo ovog ili onog pojedinca, već čovjeka kao čovjeka. (...) Želimo da u časopisu sudjeluju ne samo filozofi, već i umjetnici, književnici, naučenjaci, javni radnici, svi oni koji nisu ravnodušni prema životnim pitanjima našeg vremena.«⁶

Prvo zasjedanje *Korčulanske ljetne škole* bilo je u ljeto 1963. godine, a prvi broj časopisa *Praxis* objavljen je u jesen 1964. godine. Međunarodno izdanje časopisa *Praxis* počelo je izlaziti 1965. godine. Radovi sa zasjedanja *Korčulanske ljetne škole* objavljuvani su u časopisu (domaćem i međunarodnom izdanju), te tako postali dostupni domaćoj i svjetskoj javnosti. Svoje stavove redakcija *Praxisa* obrazlagala je na čestim tribinama i drugim javnim nastupima.

Od 1964. do 1974. godine izašlo je 38 svezaka časopisa *Praxis* i 24 sveska njegova međunarodnog izdanja, te dva zbornika i osam svezaka u biblioteci »Džepno izdanje«. Prvi zbornik sadrži radove sa drugog zasjedanja *Korčulanske ljetne škole*, a drugi je posvećen studentskom štrajku 1968. godine. Nakon javnog dijaloga marksista i kršćanina (Branko Bošnjak i Mijo Škvorc), koji se održao u zagrebačkom Studentskom centru 1969. godine, pred 2500 slušača, objavljena je knjižica *Marksist i kršćanin*, čime je započeo niz »Džepnog izdanja« *Praxisa*.

Na Godišnjoj skupštini Hrvatskog filozofskog društva, u prosincu 1962., pokrenuta je inicijativa za utemeljenje stalnog ljetnog filozofsko-sociološkog seminara u Korčuli, koji se trebao baviti najaktualnijim problemima iz oba područja. Već na prvom zasjedanju *Korčulanske ljetne škole* pored predavača iz Zagreba i Beograda sa svojim predavanjima sudjelovali su i strani filozofi: John Sommerville (New York), Erich Fromm (Mexico), Lucien Goldman (Paris).⁷

»Škola okuplja filozofe, sociologe, ekonomiste, politikologe, psihologe i druge stručnjake iz društvenih znanosti koji žele proširiti svoju naučnu spoznaju i iskustva. Stavljajući probleme na dovoljan teorijsko-apstraktni nivo, ali istovremeno i društveno angažirana, Korčulanska ljetna škola suprotstavlja se onoj vrsti znanstvene specijalizacije i stručne zatvorenosti koja se opravdano osuđuje kao 'idiotizam struke'.«

»Razmjena mišljenja s inozemnim stručnjacima i učesnicima Škole, koji su posljednjih godina dolazili u sve većem broju, dala je Školi izrazito *internacionalni karakter*. Istaknuti filozofi, sociolozi i drugi stručnjaci iz drugih zemalja mnogo su pridonijeli ugledu Korčulanske ljetne škole i rastućem interesu za njenu djelatnost. (...) Rukovodioci Škole uvijek su stajali na gladištu da valja omogućiti razmjenu mišljenja i znanstveni dijalog svim onim filozofskim koncepcijama

6

Gajo Petrović, »Čemu Praxis«, *Praxis*, 1/1964, str. 3–4.

7

Prema izvještaju tajnika Hrvatskog filozofskog društva, priređenom za Godišnju skupštinu Društva, koja je održana 21. 12. 1963.

koje, premda polaze s različitim pretpostavki, imaju u vidu isti cilj – napredak čovječanstva i oslobođenje čovjeka.«⁸

Konceptija otvorenog razgovora o marksizmu i otvorenost prema drugim pravicima mišljenja imala je dvostruki učinak. Prvi je da su se u rad *Korčulanske ljetne škole* uključili neki od najpoznatijih svjetskih filozofa, te se tako hrvatska filozofija dovinula do svjetskog ranga. Drugi je učinak da je otvorenost mišljenja i »kritika svega postojećega« doživjela oštru kritiku »službenih marksista« iz tzv. Istočnog bloka i, što je još značajnije, brzo su uslijedile negativne reakcije i kritike državnog vrha. Nekoliko je izdanja *Praxisa* cenzurirano, jedno se zasjedanje *Korčulanske ljetne škole* nije održalo, a 1974. bilo je zadnje, gotovo komorno, okupljanje *Škole*, kada su izašli i zadnji brojevi časopisa *Praxis*.

Projekt *Filozofska istraživanja*

Osamdesetih godina započinje drugi veliki projekt Hrvatskog filozofskog društva – *Filozofska istraživanja*. Također se, kao i u slučaju *Praxisa*, radi o jedinstvenom filozofskom, kulturnom i nakladničkom projektu, zasnovanom i nadograđenom na širokoj osnovici časopisa *Filozofska istraživanja*, koji mu je utoliko ostao zaštitnim znakom.

»Časopis *Filozofska istraživanja* osnovan je 1980. godine, ali je redovitost u izlaženju i puni broj izdanih svezaka u okviru godišta uspio dosegnuti tek četiri godine kasnije. 1986. godine pokrenuto je međunarodno izdanje časopisa pod nazivom *Synthesis philosophica*, a dvije godine kasnije u okrilju časopisa utemeljena je i biblioteka 'Filozofska istraživanja'. Kada je krajem 1988. godine istodobno objavljeno 12 naslova domaćih autora u prvom kolu biblioteke, šira je kulturna javnost ostala zatečena.«⁹

Projekt *Filozofska istraživanja* je sa 108 brojeva domaćeg izdanja časopisa, 43 broja međunarodnog izdanja (*Synthesis philosophica*) i 115 objavljenih knjiga hrvatskih filozofa (u biblioteci »Filozofska istraživanja«), kroz više od 25 godina bitno utjecao na razvoj filozofije u Hrvatskoj i Jugoslaviji, kao i njeno ponovno uključivanje u svjetske filozofske tokove.

Projekt *Filozofska istraživanja*, koji počiva na ideji integrativnog mišljenja, slijedi koncepciju filozofskog i interdisciplinarnog dijaloga, odnosno otvorenosti prema svim filozofskim pravicima i ne-filozofskim pristupima, omogućujući interakciju među njima.

»Kretanje prema sve većoj specijaliziranosti životnih formi neporeciva je konstanta našeg vremena, koja je doduše iznijela tehnološki napredak, ali je počela sve izrazitije očitovati i svoje pogubne učinke na samog čovjeka. Historijski proces razmrvljavanja podjednako rastače egzistenciju suvremenog čovjeka u materijalnoj i duhovnoj sferi. Na duhovno-kulturnom području proiznosi osobitu formu 'rastuđenja' – međusobno udaljavanje i izoliranje tzv. 'kulturnih sektora'. Iz potrebe da se, barem na duhovno-kulturnom planu, inicira suprotnosmjerni, integrirajući trend u programsku orijentaciju *Filozofskih istraživanja* ušla je zamisao o 'integriranju duhovnog horizonta'.«¹⁰

Neke su tematske cjeline u časopisu, kako kaže Ante Čović,

»... pripremane na eksplicitno integrativnim pretpostavkama ('Filozofija i jezik', 'Filozofija i psihoanaliza', 'Prostor i vrijeme između filozofije i znanosti', 'Filozofija i odgoj', 'Filozofija i književnost', 'Filozofija i teorija relativnosti', 'Filozofija i religija'), što znači da određeni problem nije bio obrađivan isključivo kao predmet odgovarajuće filozofske discipline (...) dakle ne samo u perspektivama različitih filozofskih orijentacija, nego u isti mah i sa gledišta posebnih znanstvenih disciplina. U angažiranju suradnika izvan filozofske branše uredništvo je iskazivalo posebnu revnost, što je rezultiralo okupljanjem interdisciplinarnoga kruga suradnika i uspostavljanjem interaktivnih veza među različitim znanstvenim i kulturnim područjima.«¹¹

Na sastanku u listopadu 1985. redakcija *Filozofskih istraživanja* usvojila je uređivačku koncepciju međunarodnog izdanja, prvenstveno kao reprezentativnu, u tom smislu da međunarodno predstavi filozofska dostignuća u Hrvatskoj i Jugoslaviji, ali je ostavila otvorenom i mogućnost zajedničke rasprave domaćih i stranih autora o određenim temama. Odlučeno je da će međunarodno izdanje časopisa, pod nazivom *Synthesis philosophica*, izlaziti dva puta godišnje, a sastav redakcije i savjeta bio je isti kao i u domaćem izdanju. Međutim, u posljednjih nekoliko godina primjetna je transformacija *Synthesis philosophica* u samostalan časopis.

Časopisi *Filozofska istraživanja* i *Synthesis philosophica*, te praksa razmjene časopisa na svjetskoj razini pridonijeli su međunarodnom etabliranju hrvatske filozofije, jer ne samo da su u časopisima objavljivali filozofi sa svih kontinenata i da su razmjenom najznačajniji svjetski časopisi dolazili u Hrvatsku, nego su i filozofski krugovi u svijetu bili upoznati s razvojem filozofske misli u Hrvatskoj.

Redakcija časopisa *Filozofska istraživanja* i *Synthesis philosophica* inicirala je u veljači 1987. godine pokretanje biblioteke »Filozofska istraživanja«, a ubrzo je ponudila i prijedlog izdanja u 1988. godini. Upravni odbor i Skupština Hrvatskog filozofskog društva podržali su inicijativu te je u siječnju 1988. Ante Čović, glavni urednik časopisa, imenovan za urednika biblioteke. U prosincu 1988., uz Godišnju skupštinu Društva, održano je predstavljanje prvog kola biblioteke, čak dvanaest knjiga.

»Biblioteka 'Filozofska istraživanja' zamišljena je kao biblioteka suradničkog kruga oko istoimenog časopisa. U njenom profilu, stoga, dolaze do izražaja iste karakteristične crte koje su obilježile sam časopis i koje su se njegovim postojanjem potvrdile kao plodonosne: *otvorenost* u raznim svojim vidovima (prema različitim orijentacijama, prema novim temama i idejama, prema rubnim i dodirnim područjima, prema mladim autorima itd.) i *integrativnost* kao nastojanje da postignute razlike budu dijalektički posredovane i da ostanu u trajnoj komunikaciji. Time se tek okvirno, programatski drže na okupu ostvarenja što ulaze u ovu biblioteku; sve ostalo je u moći stvorenih pozicija, prepušteno njihovoj sporenju, odmjeravanju i slobodnoj međuigri u tvorenju zajedničkog duhovnog svijeta.«¹²

Dosad¹³ je u okviru biblioteke »Filozofska istraživanja« objavljeno 115 knjiga, ali, budući da su neki brojevi preskočeni, posljednja objavljena knjiga nosi broj 133.

Sljedeće veliko područje aktivnosti Hrvatskog filozofskog društva je projekt bioetičke suradnje u jugoistočnoj Europi, ali, kako je on svoje začetak imao u stalnim manifestacijama u organizaciji Društva, prvenstveno na Cresu i Lošinj, razmotrit ćemo prvo razvoj tih manifestacija.

8

»Informacija o ciljevima i radu Korčulanske ljetne škole«, *Praxis*, 2/1971, str. 300.

9

Ante Čović, »*Filozofska istraživanja* kao projekt integrativnog mišljenja«, *Filozofska istraživanja*, 101 (1/2006), str. 3.

10

Iz dokumenta »Programska orijentacija časopisa *Filozofska istraživanja* i ukupnog izdavačkog projekta koji se na njemu temelji«, koji je prihvaćen na Skupštini Hrvatskog filozofskog društva 14. studenog 1989. godine, u sklopu imenovanja uredništva časopisa u novom mandatu. Cit. prema: A. Čović, »*Filo-*

zofska istraživanja kao projekt integrativnog mišljenja«, str. 4.

11

A. Čović, »*Filozofska istraživanja* kao projekt integrativnog mišljenja«, str. 4.

12

Programska konkretizacija otisnuta na unutarnjoj strani korica svake knjige iz biblioteke »*Filozofska istraživanja*«.

13

Broj objavljenih brojeva časopisa i knjiga u ovom članku, te podaci u tablicama zaključeni su s datumom 31. 12. 2007.

Stalne manifestacije

Stalne manifestacije Hrvatskog filozofskog društva su međunarodne konferencije koje se, prema zacrtanom programu, održavaju svake godine.

Od 1992. godine naovamo održava se međunarodna znanstveno-kulturna manifestacija *Dani Frane Petrića*, tako da je do danas održano već šesnaest *Dana*. Od 1994. godine uvedena je razdioba *Dana Frane Petrića* na dva simpozija: međunarodni simpozij o izbornoj, interdisciplinarnoj temi i međunarodni simpozij o Petrićevu djelu. Podjela se pokazala vrlo plodnom, jer se pored studioznog proučavanja Petrićeve misli otvorio prostor za široki spektar tema: »Filozofija prirode«, »Ekologija«, »Lijepo u prirodi i umjetnosti«, »Izazovi bioetike«, »Teorija kaosa«, »Filozofija vremena«, »Bioetika i znanost u novoj epohi«, »Filozofija i tehnika«, »Demokracija i etika«, »Filozofija i odgoj u suvremenom društvu«, »Teorija relativnosti i filozofija«, »Filozofija, znanost, religija«, te »Čovjek i kultura«. Teme su naišle na veliki odaziv domaćih i stranih filozofa i znanstvenika iz drugih područja. Gotovo svake godine radovi sa ovih skupova su objavljeni u časopisima *Filozofska istraživanja* ili *Synthesis philosophica*, a u novije vrijeme objavljuju se i posebni zbornici. Simpoziji o izbornim, interdisciplinarnim temama bili su rasadnik novih ideja i poticaj za razvijanje novih aktivnosti, o čemu posebno svjedoče *Lošinjski dani bioetike* (koji se od 2002. održavaju u Malom Lošinj) i međunarodni tečaj *Filozofija i demokracija* (koji se od 2005. održava u Dubrovniku).

U jeku rata, 1994. godine, pokrenuta je inicijativa za utemeljenje *Dubrovačke međunarodne konferencije o sanskrtskim epovima i purānama*. Prva konferencija održana je u Dubrovniku u kolovozu 1997. godine, a suorganizatori konferencije su od utemeljenja do danas Odsjek za opću lingvistiku i orijentalne studije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Hrvatsko filozofsko društvo. Na njoj su sudjelovali mnogi istaknuti znanstvenici iz cijeloga svijeta, među njima i danas najbolji poznavatelji *Rāmāyane* i *Mahābhārate*. Do sada su održane četiri konferencije u razmacima dvije do tri godine. Radovi s prve tri konferencije objavljeni su u zbornicima čiji je izdavač Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti.

Iako ćemo se bioetičkim aktivnostima u okrilju Hrvatskog filozofskog društva posvetiti u posebnom odjeljku, ovdje treba istaknuti da je Društvo, kroz skupove u svojoj organizaciji, uvelike utjecalo na razvoj bioetike u Hrvatskoj. U tom smislu, spominjemo prvi veći međunarodni bioetički skup na našim prostorima – »Izazovi bioetike«, koji je održan u sklopu *Dana Frane Petrića* u Cresu 1998. godine. Simpozij »Bioetika i znanost u novoj epohi«, koji je održan 2001. godine u Malom Lošinj, također u okviru *Dana Frane Petrića*, inicirao je osnivanje stalne znanstveno kulturne manifestacije *Lošinjski dani bioetike*, koja se održava od 2002. godine u organizaciji Hrvatskog filozofskog društva, Hrvatskog bioetičkog društva i Grada Malog Lošinja. Do danas je organizirano šest manifestacija. Međunarodni karakter *Lošinjskih dana bioetike* i veliki angažman hrvatskih filozofa i drugih znanstvenika doveli su, nekoliko godina kasnije, do pokretanja projekta bioetičke suradnje u jugoistočnoj Europi.

Međunarodni tečaj *Filozofija i demokracija*, koji je započeo u rujnu 2005. u Dubrovniku, iniciran je, pak, simpozijem *Demokracija i etika*, održanim u sklopu *Dana Frane Petrića* 2003. godine. Tečaj se organizira u okviru Inter-univerzitetskog centra u Dubrovniku, uz organizacijsku potporu Hrvatskoga filozofskog društva. Na tri održana skupa u središtu su bila pitanja odnosa filozofije i demokracije, slobode i pravednosti, masovne demokracije u doba globalizacije, pravne države i ljudskih prava.

Početak 2006. godine Upravni odbor Hrvatskog filozofskog društva prihvatio je inicijativu da Društvo u suradnji sa Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Splitu organizira međunarodni simpozij pod nazivom *Mediterranski korijeni filozofije*. Prvi je skup održan u proljeće 2007. godine, a ima namjeru postati stalnom međunarodnom manifestacijom, po uzoru na druge navedene, o čemu govori najava organiziranja drugog simpozija u ožujku 2008. godine.

Projekt bioetičke suradnje u jugoistočnoj Europi

Projekt bioetičke suradnje u jugoistočnoj Europi svoju pretpovijest ima u spomenutim bioetičkim susretima u Cresu i Malom Lošinj. Započeo je organiziranjem međunarodne konferencije *Bioetika u južnoj i jugoistočnoj Europi*, koja je održana početkom listopada 2004. u Interuniverzitetskom centru u Dubrovniku, okupivši veći broj znanstvenika iz jugoistočne, južne i srednje Europe. Konferencija je bila iznimno uspješna, te su organizatori osmislili projekt stvaranja institucionalnog okvira kako bi se uspostavljena suradnja mogla dalje sustavno razvijati.

U nastavku na dubrovački skup, 2005. godine je ustanovljena stalna konferencija *Bioetički forum za jugoistočnu Europu*. Godinu dana kasnije započela je s radom *Međunarodna ljetna škola integrativne bioetike*, te je osnovana infrastrukturna i istraživačka institucija Referalni centar za bioetiku u jugoistočnoj Europi, sa sjedištem u Zagrebu. Hrvatsko filozofsko društvo se u projektu pojavljuje kao izvršni organizator. Projekt je prvenstveno usredotočen na prostorne okvire jugoistočne, te srednje i južne Europe, iako se postignutim rezultatima već afirmirao i na globalnom planu.

Ne ulazeći u problem geopolitičkog definiranja jugoistočne Europe, ta bi regija u ovom projektu trebala obuhvatiti jedanaest zemalja: Albanija, Bugarska, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Grčka, Hrvatska, Makedonija, Moldavija, Rumunjska, Srbija, te Slovenija. U krug zemalja koje bi tvorile širi okvir rasprave i područje razvijanja suradnje trebale bi ući sljedeće zemlje: Austrija, Italija, Mađarska, Njemačka, te eventualno Češka i Slovačka.

Do sada su održana tri *Bioetička foruma za jugoistočnu Europu* i dvije *Međunarodne ljetne škole integrativne bioetike*, a Referalni centar za bioetiku u jugoistočnoj Europi sakupio je već blizu tisuću naslova relevantne bioetičke literature, te značajan broj drugih dokumenata. 2008. godine *Bioetički forum* se održava kao pridružena konferencija u sklopu IX. *Svjetskog kongresa bioetike* u Opatiji i Rijeci, što je posebno priznanje ovom projektu i znak njegova međunarodnog etabliranja.

Godišnji simpoziji Hrvatskog filozofskog društva i drugi skupovi

Od samog osnivanja Hrvatskog filozofskog društva započelo se s praksom organiziranja simpozija uz Godišnju skupštinu Društva, u trajanju od jednog do tri dana. Već je samo osnivanje društva organizirano uz sastanak i simpozij Jugoslavenskog društva za filozofiju i sociologiju, koji se održavao u Zagrebu. S dva izuzetka (1966. i 1986. godine), simpoziji su se redovito održavali svake godine. Kontinuirano su utjecali na jačanje i cizeliranje filozofske misli u Hrvatskoj. Znatno dio izlaganja s tih simpozija objavljen je u časopisima i zbornicima Hrvatskog filozofskog društva ili kod drugih izdavača.

Pored stalnih manifestacija i redovitih godišnjih simpozija, Društvo je organiziralo, prigodno i prema potrebi, samostalno ili u suradnji s drugim organi-

zatorima, i druge simpozije i znanstvene skupove. Prema podacima iz arhive Društva, održano je sedam posebnih simpozija.¹⁴ Također, Hrvatsko filozofsko društvo je od utemeljenja, uz organizaciju simpozija, veliku pažnju posvećivalo organiziranju stručnih predavanja i javnih tribina, o čijem su održavanju redovito obavještavani svi članovi i šira javnost. Kraći seminari, okrugli stolovi i predstavljanja knjiga do danas su važan dio aktivnosti Društva.

Nakladnička djelatnost

Hrvatsko filozofsko društvo ima razgranatu nakladničku djelatnost koja se ne može svesti samo na velike izdavačke projekte *Praxisa* i *Filozofskih istraživanja*. Časopis *Metodički ogledi* izlazi dva puta godišnje i dosad je objavljeno 26 brojeva. Kraće vrijeme izlazili su časopis *Logika* i bulletin *Filozofski glasnik*. Izašlo je također šest zbornika sa simpozija u organizaciji Hrvatskog filozofskog društva, tiskano je tridesetak programskih knjižica za simpozije, a nedavno je pokrenuta i biblioteka »Sabrana djela Pavla Vuk-Pavlovića«.

Prvi svezak časopisa *Metodički ogledi* izašao je uoči Godišnje skupštine Hrvatskog filozofskog društva 1990. godine. U razdoblju između 1996. i 1999. godine časopis nije izlazio, a od 2001. do danas izlazi redovito dva puta godišnje. Programska orijentacija časopisa govori da je časopis *Metodički ogledi* filozofski časopis otvoren i namijenjen svima koji se bave metodikama odgoja i poučavanja, nudeći im mjesto susreta s filozofijom i nudeći metodici nastave filozofije mjesto susreta sa znanostima čije spoznaje bi mogla stvaralački upotrijebiti. Časopis otvara prostor susreta i dijaloga različitih filozofskih škola, grupacija i orijentacija, kako u pitanju metodike (odgoja, poučavanja, nastave), tako i u pogledu širih, filozofskih i interdisciplinarno zahvaćenih, problemskih područja. Jedino djelovanjem pluralizma mišljenja, mišljenje odgoja može se održati živim i otvorenim za novo.¹⁵

Časopis *Metodički ogledi* oformio se kao ugledan filozofski časopis sa stalnim krugom suradnika i čitatelja, koji se stalni širi.

Časopis *Logika* je primarno imao ulogu stručno-metodičkog časopisa koji bi pomogao gimnazijalcima u pripremama za natjecanja iz logike. Tiskom su objavljena tri broja (2000. godine), a još su dva broja bila dostupna na Internetu u elektroničkom obliku.¹⁶

Filozofski glasnik izlazio je kao bulletin Hrvatskog filozofskog društva od 1992. do 1995. godine, četiri puta godišnje, što znači da je objavljeno ukupno šesnaest svezaka. Osnovna je namjena bulletina bila da uspostavi suradnju među članovima Društva, da ih obavještava o zbivanjima u filozofskom životu u Hrvatskoj i u svijetu, te da prati izdavačku djelatnost u području filozofije u zemlji i inozemstvu.¹⁷

Još u početku izdavačke djelatnosti Hrvatskog filozofskog društva postojala je ideja da se radovi sa pojedinih simpozija Društva objavljuju kao tematske cjeline u časopisima koje Društvo izdaje. Tako je nastao i prvi zbornik u izdanju Hrvatskog filozofskog društva: radovi sa drugog zasjedanja *Korčulanske ljetne škole* objavljeni su najprije u dva uzastopna broja *Praxisa*, a zatim je kao izvanredno izdanje *Praxisa* 1965. godine izašao zbornik *Smisao i perspektive socijalizma*, koji je obuhvatio cijelo zasjedanje.

U posljednjih desetak godina Hrvatsko filozofsko društvo objavilo je šest zbornika koji okupljaju radove sa simpozija u organizaciji Društva:

- *Zbornik o Frani Petriću*, ur. Ljerka Schiffler, Zagreb, 1999.,
- *Izazovi bioetike*, ur. Ante Čović, Zagreb, 2000. (suizdavač: Pergamena, Zagreb),

- *Filozofija i tehnika*, ur. Igor Čatić, Zagreb, 2003.,
- *Demokracija i etika*, ur. Pavo Barišić, Zagreb, 2005.,
- *Filozofija i rod*, ur. Gordana Bosanac, Hrvoje Jurić, Jasenka Kodrnja, Zagreb, 2005.,
- *Filozofija i odgoj u suvremenom društvu*, ur. Milan Polić, Zagreb, 2006.

Posebnu stavku u izdavačkoj djelatnosti Hrvatskog filozofskog društva predstavljaju programske knjižice skupova u organizaciji Društva. Riječima Mislava Kukoča:

»Možda na prvi pogled zvuči trivijalno ubrajati programske brošure u rezultate izdavačke djelatnosti Društva, ali samo onome tko nije vidio spomenute publikacije. Dovoljno je spomenuti da je samo programska knjižica *15. Dana Frane Petrića* opsega 200 stranica, pa da se uoči ne samo impresivan obujam te međunarodne znanstveno-filozofske manifestacije, nego i zahtjevnost tog izdavačkog uratka.«¹⁸

Dosad su izrađivane programske knjižice za *Dane Frane Petrića*, *Lošinjske dane bioetike*, *Mediterranske korijene filozofije* i *Bioetički forum za jugoistočnu Europu*, te za redovne godišnje simpozije Društva – ukupno 27 programskih knjižica.

U okviru biblioteke »Sabrana djela Pavla Vuk-Pavlovića«, u kojoj se planira objaviti ukupno deset knjiga, dosad je objavljena jedna Vuk-Pavlovićeva knjiga, *Vrednota u svijetu*.

Nastava filozofske grupe predmeta u srednjim školama

Nastave filozofske grupe predmeta u srednjim školama je od osnivanja Društva jedna od njegovih temeljnih zadaća. Različite oblike aktivnosti u tom području (organiziranje seminara i savjetovanja, izdavanje publikacija, kontaktiranje s relevantnim republičkim/državnim tijelima, itd.) koordinirao je Aktiv srednjoškolskih nastavnika, a 2007. godine pokrenuta je inicijativa za osnivanje Odbora za nastavu filozofije, logike i etike kao stalnog tijela pri Upravnom odboru Društva.

Između 1969. i 1976. Aktiv nastavnika filozofije grada Zagreba, uz financijsku podršku Zajednice gimnazija Hrvatske, izdao je 22 broja *Biltena za nastavu filozofije*. Od broja 13 do broja 19 (1972.–1974.) bilten nosi naziv *Bilten za nastavu filozofije i sociologije*, dok su brojevi 20–22 (1975.–1976.) dopunjeni i temama iz predmeta »Osnove marksizma« i »Teorija i praksa samoupravnog socijalizma (TIPSS)«.

Problemom »Šuvarove reforme« obrazovanja 1971. godine, kojom je filozofska grupa predmeta izbačena iz znatnog broja srednjih škola i zamijenjena

14

Nije isključeno da ih je bilo i više, ukoliko o nekim skupovima nismo pronašli podatke ili nismo mogli utvrditi da li je HFD sudjelovalo u njihovoj organizaciji.

15

Navedeno prema »Riječi urednika«, (Milan Polić), *Metodički ogledi*, 1/1990, str. 6.

16

Informacija dobivena od urednika Ivana Bekavca Basića i jednog člana redakcije.

17

Iz uvodnika prvog broja, koji je potpisalo Predsjedništvo HFD-a, *Filozofski glasnik*, 1/1992, str. 1.

18

Iz izvješća predsjednika Hrvatskog filozofskog društva, Mislava Kukoča, priređenog za Godišnju skupštinu Društva, koja je održana 24. 11. 2006.

predmetima »Osnove marksizma« i »TIPSS«, Upravni se odbor nije posebno bavio, ali je na savjetovanju o nastavi filozofije, 1971. godine u Sarajevu, Boris Kalin upozorio na opasnost reduciranja nastave filozofije i pozvao sveučilišta da svojim autoritetom spriječe te promjene.¹⁹

1980. je održana izvanredna skupština Društva o reduciranju nastave filozofije u srednjim školama. Reformom obrazovanja prepolovio se broj učenika koji slušaju filozofiju i logiku, a novim nastavnim planovima za pedagoške centre ukinuta je nastava filozofije i logike za neke pedagoške struke, čime se dalje smanjivao broj učenika koji slušaju filozofiju.²⁰ Rasprava je imala odjeka u javnosti te je na redovnoj skupštini Društva iznesen podatak da se »nastava filozofije u spomenutim centrima još uvijek izvodi.«²¹

1998. godine je u Crikvenici održano prvo Državno natjecanje iz logike, a 2001. godine tadašnji je ministar odobrio i pokretanje natjecanja iz filozofije.

2001. održan je okrugli stol »Nastava etike u srednjim školama« u organizaciji Hrvatskog filozofskog društva i Zavoda za unapređenje školstva. Skup je rezultirao promjenom programa predmeta »Etika« u srednjim školama. Društvo je na različite načine angažirano oko nastave etike od njezina uvođenja u srednje škole.

2007. godine, paralelno s ulaskom u članstvo Međunarodne federacije filozofskih društava (FISP), Društvo se uključuje u organiziranje i provedbu Međunarodne filozofske olimpijade srednjoškolskih učenika koju organiziraju FISP i UNESCO.

Međunarodna suradnja

Hrvatsko filozofsko društvo je od osnutka do danas povezano s najznačajnijim imenima svjetske filozofije, koja sudjeluju u radu simpozija u organizaciji Društva, drže predavanja i tribine za članove Društva i širu javnost, objavljuju članke u časopisima koje Društvo izdaje ili pozivaju članove Društva na filozofske skupove u svojim zemljama.

Gostovanja stranih filozofa u Zagrebu jedan je od prvih oblika aktivnosti Društva. Pritom Društvo nije bilo orijentirano samo na jedan filozofski pravac, nego je kontaktiralo s poznatim filozofima marksističke i građanske provenijencije. U Zagrebu su, u prvih desetak godina rada Društva, među ostalim, predavali: A. J. Ayer (London), Eugen Fink (Freiburg), Joachim Ritter (Münster), Ludwig Landgrebe (Köln), Lucien Goldman (Paris), Heinz Heimsoeth (Köln), Erich Fromm (Mexico), Jürgen Habermas (Frankfurt/M.), Karl-Heinz Volkman-Schluck (Köln), Hans-Georg Gadamer (Heidelberg), Karl-Otto Apel (Frankfurt/M.), Jürgen Mittelstraß (Konstanz), Kostas Axelos (Sorbonne), Richard Wisser (Mainz), Otfried Höffe (Freiburg), Peter Kampits (Beč) i Erwin Hufnagel (Mainz). Neki od njih, kao Ludwig Landgrebe, Eugen Fink i Richard Wisser, posjetili su Zagreb nekoliko puta.

Filozofi iz svijeta sudjeluju i na simpozijima i konferencijama u organizaciji Društva, što je započelo s *Korčulanskom ljetnom školom*, da bi se nastavilo sa stručnim skupovima u Dubrovniku, Cresu i Malom Lošinj. Međunarodni karakter spomenutih stalnih manifestacija Društva je nedvojben, jer one kontinuirano okupljaju veliki (i sve veći) broj svjetskih filozofa.

Strani su filozofi također kontinuirano objavljivali svoje radove u časopisima čiji je izdavač Hrvatsko filozofsko društvo (*Praxis, Filozofska istraživanja, Synthesis philosophica*).

Naši i strani filozofi surađuju na zajedničkim projektima kao što su *Dubrovačka međunarodna konferencija o sanskrtskim epovima i purānama* i *Bio-*

etički forum za jugoistočnu Europu. Osnivanjem *Referalnog centra za bioetiku u jugoistočnoj Europi*, u listopadu 2006. godine, projekt bioetičke suradnje u jugoistočnoj Europi, uz potporu Hrvatskog filozofskog društva, dobio je i institucionalnu formu.

Međunarodne aktivnosti Društva dobile su dodatni poticaj s učlanjenjem u svjetske filozofske asocijacije. Od 2001. godine Društvo je član-promatrač Asocijacije filozofa jugoistočne Europe, čijim je punopravnim članom postalo 2006. godine. U lipnju 2006. godine Društvo je primljeno u članstvo Međunarodne federacije filozofskih društava (FISP). To je najveća svjetska nevladina organizacija za filozofiju, a utemeljena je 1948. godine. U sklopu 6. *Lošinjskih dana bioetike* održao se i sastanak Upravnog odbora FISP-a, koji u svome sastavu (42 člana) okuplja najuglednija filozofska imena iz svih dijelova svijeta, od kojih je znatan dio aktivno sudjelovao u radu *Dana*.

Umjesto zaključka

U ovom je prikazu naznačena struktura po kojoj bi se trebali prikupiti svi relevantni podaci koji bi cjelovito opisali pedesetogodišnju aktivnost društva. Time je tek započelo sustavno sređivanje građe na faktografskoj razini. Vremenski nas, međutim, odmak od nekih aktivnosti i projekata društva potiče i na donošenje ocjene o uspješnosti, odnosno pozitivnom ili negativnom utjecaju na razvoj društva i kulture u danom trenutku, te filozofskoj relevantnosti pojedinih projekata. Za mjerodavno upuštanje u raspravu na razini koja nadmašuje faktografsko skupljanje podataka, a u uvodu ovom radu ponudili smo dvije takve razine (kontekstualnu i konceptualnu), potrebno je uz dokumentaciju HFD-a razmotriti i prateću literaturu. Za konceptualnu razinu to su prvenstveno knjige i studije koje opisuju promatrano razdoblje i zbivanja, i to kako one koje su pisali sami sudionici događanja, tako i one koje su napisali (više ili manje) nepristrani promatrači i analitičari. Za bolje razumijevanje konteksta vremena u kojem se promatrani projekt odvijao pomoći će nam neposredne reakcije suvremenika objavljene u napisima u novinama ili članci (kritički, polemički, afirmativni) objavljeni u časopisima onog vremena.

Dok je faktografsko skupljanje građe već dobro podmaklo, pravi posao na kontekstualnoj i konceptualnoj razini tek je na početku.

19

»Savjetovanje o nastavi filozofije«, *Praxis*, 6/1971, str. 963.

20

Iz zaključaka Izvanredne skupštine Hrvatskog društva, održane 10. 10. 1980.

21

Izveštaj Godišnjoj skupštini Hrvatskog filozofskog društva zakazanoj za 5. 6. 1981.

Tablica I.

Datum održavanja skupštine	Predsjednik	Tajnik	Važniji datumi i događaji
8. 12. 1957.	Filipović Vladimir	Petrović Gajo	
6. 12. 1958.	Filipović Vladimir	Petrović Gajo	
5. 12. 1959.	Vranicki Predrag	Bošnjak Branko	
28. 12. 1960.	Vranicki Predrag	Bošnjak Branko	
21. 12. 1961.	Filipović Vladimir	Pejović Danilo	
22. 12. 1962.	Filipović Vladimir	Pejović Danilo	Započela Korčulanska ljetna škola (28. 6. 1963.)
21. 12. 1963. (10. 11. 1964.)	Petrović Gajo Bošnjak Branko v.d.	Kalin Boris	Pokrenut časopis Praxis (1964.) Odlukom UO B. Bošnjak postao v.d. predsjednika
27. 12. 1964.	Bošnjak Branko	Kalin Boris	
18. 12. 1965.	Pejović Danilo	Premec Vladimir	
23. 12. 1966.	Grlić Danko	Čokljat Cecilija	Osnovan Institut za filozofiju (27. 6. 1967.)
4.–5. 3. 1968.	Grlić Danko	Čokljat Cecilija	
16.–17. 12. 1968.	Sutlić Vanja	Burger Hotimir	
13.–14. 3. 1970.	Sutlić Vanja	Burger Hotimir	
19.–20. 3. 1971.	Brida Marija	Cipra Marijan	
20. 4. 1972.	Brida Marija	Cipra Marijan	
16. 4. 1973.	Kangrga Milan	Švob Goran	
25. 5. 1974.	Kangrga Milan	Švob Goran	
9. 12. 1974.	Kangrga Milan	Švob Goran	Izvanredna skupština radi izmjene statuta
6. 6. 1975.	Filipović Vladimir	Flego Gvozden	
4. 6. 1976.	Filipović Vladimir	Flego Gvozden	
4. 6. 1977.	Sutlić Vanja	Karšulin Mihaela	
10. 3. 1978.	Bošnjak Branko	Karšulin Mihaela	Izvanredna skupština radi biranja predsjednika
9. 6. 1978.	Bošnjak Branko	Čović Ante	
8. 6. 1979.	Burger Hotimir	Sesardić Neven	Pokrenut časopis Filozofska istraživanja (1980.)
5. 6. 1980.	Burger Hotimir	Sesardić Neven	
10. 10. 1980.	Burger Hotimir	Sesardić Neven	Izvanredna skupština zbog redukcije nastave filozofije
5. 6. 1981.	Miščević Nenad	Labus Mladen	
16. 10. 1982.	Miščević Nenad	Veljak Lino	
24. 9. 1983.	Flego Gvozden	Veljak Lino	
7. 6. 1984.	Flego Gvozden	Dvornik Srdan	
7. 6. 1985.	Brujić Branka	Zenić Boško	
6. 6. 1986.	Brujić Branka	Bekavac Basić Ivan	Pokrenut časopis Synthesis philosophica (1986.)
4. 12. 1987.	Skledar Nikola	Zakarija Kruno	Ivan Bekavac Basić sredio arhivu Društva 1967.–1987.
15. 12. 1988.	Skledar Nikola	Zakarija Kruno	Izašlo prvih 12 knjiga biblioteke »Filozofska istraživanja«
23. 11. 1989.	Gretić Goran	Talanga Josip	Pokrenut časopis Metodički ogledi (1990.)
6. 12. 1990.	Gretić Goran	Talanga Josip	
24. 1. 1992.	Ježić Mislav	Bekavac Basić Ivan	Započeli Dani Frane Petrića (9. 7. 1992.)
11. 12. 1992.	Ježić Mislav	Bekavac Basić Ivan	Počeo izlaziti bulletin Filozofski glasnik (1992.)
16. 12. 1993.	Pažanin Ante	Šišak Marinko	
15. 12. 1994.	Pažanin Ante	Šišak Marinko	
21. 12. 1995.	Macan Ivan	Krivak Marijan	
28. 11. 1996.	Macan Ivan	Krivak Marijan	Započela Dubrovačka konferencija o sanskrtskim epovima (11. 8. 1997.)
28. 11. 1997.	Schiffler Ljerka	Pavić Željko	
10. 12. 1998.	Schiffler Ljerka	Jurić Hrvoje	
26. 11. 1999.	Čović Ante	Jurić Hrvoje	Izašla tri broja časopisa Logika (2000.)
2. 12. 2000.	Čović Ante	Škarica Dario	
14. 12. 2001.	Polić Milan	Selak Ante	Započeli Lošinjski dani bioetike (17. 6. 2002.)
30. 11. 2002.	Polić Milan	Selak Ante	
22. 11. 2003.	Martinović Ivica	Vadjon Vladimir	Započeo projekt Bioetika u J-I Europi (1. 10. 2004.)
3. 12. 2004.	Martinović Ivica	Balić Davor	Započeo tečaj »Filozofija i demokracija« (5. 9. 2005.)
25. 11. 2005.	Kukoč Mislav	Balić Davor	Počeo s radom Referalni centar za bioetiku (1. 10. 2006.)
24. 11. 2006.	Kukoč Mislav	Brčić Marita	Započeli Mediteranski korijeni filozofije (22. 3. 2007.)
7. 12. 2007.	Barišić Pavo	Brčić Marita	

Tablica II.

God.	Stalne manifestacije u vremenskoj tablici				
1957.					
1958.					
1959.					
1960.					
1961.	Korčulanska				
1962.	ljetna škola				
1963.	28. 6. – 10. 7.				
1964.	9. – 22. 7.				
1965.	16. – 28. 8.				
1966.					
1967.	16. – 26. 8.				
1968.	14. – 24. 8.				
1969.	20. – 29. 8.				
1970.	19. – 29. 8.				
1971.	22. – 30. 8.				
1972.	27. – 31. 8.				
1973.	19. – 28. 8.				
1974.	25. – 29. 8.				
1975.					
1976.					
1977.					
1978.					
1979.					
1980.					
1981.					
1982.					
1983.					
1984.					
1985.					
1986.					
1987.					
1988.					
1989.					
1990.	Dani				
1991.	Frane Petrića				
1992.	9. – 11. 7.				
1993.	14. – 18. 7.	Dubrovačka			
1994.	17. – 21. 7.	konferencija			
1995.	16. – 20. 7.	o sanskrtskim			
1996.	15. – 19. 7.	epovima i			
1997.	13. – 17. 7.	purāṇama			
1998.	30. 8. – 4. 9.				
1999.	27. 6. – 1. 7.				
2000.	25. – 28. 6., 17. – 19. 9.		Lošinjski		
2001.	24. – 29. 9.		dani		
2002.	23. – 28. 9.		bioetike		
2003.	22. – 26. 9.	2. – 7. 9.	17. – 19. 6.		
2004.	20. – 24. 9.		16. – 19. 6.	Bioetički	Filozofija i
2005.	26. – 30. 9.		14. – 16. 6.	forum	demokracija
2006.	25. – 30. 9.	5. – 10. 9.	13. – 15. 6.	16. – 18. 6.	5. – 9. 9.
2007.	23. – 29. 9.		12. – 14. 6.	15. – 17. 6.	4. – 8. 9.
			11. – 13. 6.	20. – 22. 9.	3. – 7. 9.
					Mediterranski
					korijeni
					filozofije
					22. – 24. 3.

Tablica III.

God.	Izdavanje časopisa i nizova u vremenskoj tablici			
1957.				
1958.				
1959.				
1960.				
1961.				
1962.				
1963.				
1964.	Praxis			
1965.		Praxis – međunarodno izdanje		
1966.				
1967.				
1968.				
1969.			»Džepno izdanje« <i>Praxisa</i>	
1970.				
1971.				
1972.			knjiga 12	
1973.				
1974.	Praxis 3–5/1974.	Praxis 1–2/1974.		
1975.				
1976.				
1977.				
1978.				
1979.				
1980.	Filozofska istraživanja FI 4–5/1981.			
1981.				
1982.				
1983.	FI 6/1983.			
1984.				
1985.				
1986.		Synthesis philosophica		
1987.				
1988.			Biblioteka »Filozofska istraživanja«	
1989.				
1990.				Metodički ogledi
1991.				
1992.				Filozofski glasnik
1993.				
1994.				
1995.				11/1995. 16/1995.
1996.				
1997.				
1998.				
1999.				
2000.				12/2000. Logika 1–3/2000.
2001.				
2002.				
2003.				
2004.				
2005.				
2006.				
2007.	FI 108/2007.	Sy. Ph. 44/2007.	knjiga 133	26/2007.

Goran Grgec

**Half a Century of Croatian Philosophical Society
as a Research Challenge**

Abstract

The need to conduct systematic research on the history of the Croatian Philosophical Society has emerged after half a century of its activity. This kind of research should be carried out on three levels: factual, contextual, and conceptual. Given the fact that the mentioned research is only in its initial stage, this paper focuses on the factual level, trying to provide an organized overview of the key moments during the fifty-year-long history of the society. The structure of the paper is as follows:

- *the foundation and organizational functioning of the society;*
- *project Praxis (journal Praxis and Korčula Summer School);*
- *project Filozofska istraživanja;*
- *South-eastern Europe bioethics cooperation project;*
- *annual scientific-cultural manifestations (The Days of Frane Petrić, The Lošinj Days of Bioethics, etc.);*
- *annual symposiums of the Croatian Philosophical Society;*
- *publishing activity;*
- *teaching philosophy and related subjects in secondary schools;*
- *international cooperation.*

Key words

Croatian Philosophical Society, *Praxis*, *Filozofska istraživanja*, *The Days of Frane Petrić*, bioethics, *Metodički ogleđi*, teaching of philosophy